

ZAKON O FAKTORINGU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se pojam i predmet faktoringa, učesnici u faktoringu, uslovi i način obavljanja faktoringa, vrste faktoringa, prava i obaveze učesnika u faktoringu, ugovor o faktoringu, obrnuti faktoring i nadzor nad obavljanjem faktoringa.

II. DEFINICIJE POJMOVA

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) Faktoring je finansijska usluga kupoprodaje postojećeg nedospelog ili budućeg kratkoročnog novčanog potraživanja, nastalog po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu;

2) Predmet faktoringa može biti svako postojeće nedospelo ili buduće, celo ili delimično, kratkoročno novčano potraživanje koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, zaključenog između pravnih lica i preduzetnika;

3) Kratkoročno potraživanje je potraživanje koje dospeva na naplatu u roku do godinu dana od dana prodaje robe, odnosno pružanja usluge, definisanog ugovorom o prodaji robe ili pružanja usluga;

4) Učesnici u faktoringu su:

(1) Ustupilac, koji prodaje faktoru svoje potraživanje od dužnika, nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, je banka, privredno društvo i preduzetnik sa sedištem u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Republika), odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima;

(2) Faktor, koji kupuje potraživanje od ustupioca, je:

a) banka, u smislu zakona kojim se uređuje poslovanje banaka;

b) privredno društvo organizovano kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću, sa sedištem u Republici, koje ima odobrenje ministarstva nadležnog za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo) za obavljanje poslova faktoringa;

v) strana banka i strano privredno društvo – isključivo u međunarodnom faktoringu;

(3) Dužnik je banka, privredno društvo i preduzetnik sa sedištem u Republici, odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima.

Predmet faktoringa može biti i svako postojeće nedospelo ili buduće, celo ili delimično, kratkoročno novčano potraživanje pravnog lica i preduzetnika koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga zaključenog sa korisnikom sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine ili budžeta jedinica lokalne samouprave, kao i korisnikom sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje.

Član 3.

Buduće potraživanje može biti predmet faktoringa samo ako je određivo i ako ugovor o faktoringu sadrži podatak o tome ko će biti dužnik takvog potraživanja.

Određba u ugovoru o faktoringu kojom se vrši prodaja budućeg potraživanja proizvodi pravno dejstvo momentom nastanka tog potraživanja.

Član 4.

Predmet faktoringa ne može biti potraživanje nastalo po osnovu prodaje robe ili pružanja usluga za lične, porodične ili potrebe domaćinstva.

III. USLOVI ZA OBAVLJANJE FAKTORINGA

Član 5.

Privredno društvo osnovano u Republici radi obavljanja faktoringa može da obavlja poslove iz člana 2. tačka 1) ovog zakona ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom u pogledu kapitala društva i koje ima odobrenje za obavljanje posla faktoringa.

Privredno društvo iz stava 1. ovog člana (u daljem tekstu: faktoring društvo) može obavljati samo posao faktoringa i sa faktoringom srodne ili povezane poslove.

Član 6.

Faktoring društvo mora imati osnovni novčani kapital u iznosu koji ne može biti manji od 40.000.000 dinara.

Kapital faktoring društva uvek mora da bude u visini koja nije manja od iznosa iz stava 1. ovog člana.

Član 7.

Zahtev za izdavanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa Ministarstvu podnosi osnivač faktoring društva ili lice koje on ovlasti.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se:

- 1) osnivački akt faktoring društva;
- 2) podaci o osnivačima faktoring društva i to:

(1) za osnivače fizička lica – overena kopija lične karte ili očitana biometrijska lična karta za državljane Republike, odnosno overena kopija pasoša za strane državljane, kao i uverenje nadležnog organa, ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva, da osnivač nije osuđen pravosnažnom presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, da se protiv njega ne vodi krivični postupak i da mu nije izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti;

(2) za osnivače pravna lica – overena kopija rešenja ili drugog akta o upisu osnivača u registar organa koji je prema propisima zemlje sedišta osnivača nadležan za vođenje registra privrednih subjekata, odnosno pravnih lica, ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva;

3) overena izjava osnivača o iznosu njihovih udela/akcija u faktoring društvu;

4) podaci o odgovornom licu faktoring društva: overena kopija lične karte ili očitana biometrijska lična karta za državljane Republike, odnosno overena kopija pasoša za strane državljane, kao i uverenje nadležnog organa, ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva, da odgovorno lice nije osuđeno pravosnažnom

presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, da se protiv njega ne vodi krivični postupak i da mu nije izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti;

5) overena izjava osnivača da će osnovni novčani kapital u iznosu iz člana 6. stav 1. ovog zakona biti uplaćen na račun kod poslovne banke;

6) overena izjava osnivača o poreklu finansijskih sredstava iz tačke 5) ovog stava.

Ministarstvo rešenjem odlučuje o zahtevu iz stava 1. ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema urednog zahteva, ukoliko je podnosilac prethodno dostavio Ministarstvu dokaz o izvršenoj uplati osnovnog novčanog kapitala.

Rešenje iz stava 3. ovog člana konačno je u upravnom postupku.

Protiv rešenja iz stava 3. ovog člana može se voditi upravni spor.

U upravnom sporu sud ne može rešiti upravnu stvar.

Osnivač privrednog društva ili lice koje on ovlasti dužan je da prijavu za upis faktoring društva u registar privrednih subjekata podnese u roku od deset dana od dana dobijanja rešenja Ministarstva kojim se faktoring društvu izdaje odobrenje za obavljanje poslova faktoringa.

Osnivač privrednog društva ili lice koje on ovlasti dužan je da svaku promenu podataka iz stava 2. ovog člana dostavi Ministarstvu odmah, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastale promene.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje bliže uslove i način izdavanja odobrenja.

Član 8.

Odobrenje za obavljanje posla faktoringa prestaje da važi:

1) na osnovu zahteva faktoring društva – danom donošenja rešenja Ministarstva kojim se zahtev usvaja;

2) prestankom faktoring društva – danom brisanja iz registra privrednih društava po osnovu sprovedenog postupka likvidacije ili prinudne likvidacije, odnosno postupka stečaja.

Na stečaj i likvidaciju faktoring društava primenjuju se odredbe zakona koji uređuju stečaj i likvidaciju privrednih društava.

Član 9.

Ministarstvo donosi rešenje kojim se faktoring društvu oduzima odobrenje za obavljanje posla faktoringa:

1) ako se u postupku nadzora utvrdi da je faktoring društvo prestalo da ispunjava uslov propisan članom 6. ovog zakona;

2) ako se u postupku nadzora utvrdi da je odobrenje za obavljanje poslova faktoringa dato na osnovu neistinitih podataka;

3) ako se u postupku nadzora utvrdi da je postupljeno suprotno članu 7. stav 8. ovog zakona.

Rešenje Ministarstva iz stava 1. ovog člana je konačno.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se voditi upravni spor.

U upravnom sporu sud ne može rešiti upravnu stvar.

Član 10.

Podaci o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje poslova faktoringa evidentiraju se u Registru faktoringa (u daljem tekstu: Registar) koji vodi Agencija za privredne registre, preko registratora.

Registar je jedinstvena, centralna, elektronska baza podataka o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje posla faktoringa.

Na izbor i razrešenje registratora, obim njegovih ovlašćenja i obaveza primenjuje se zakon kojim se uređuje rad Agencije za privredne registre, a na postupak registracije zakon kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Podaci iz stava 1. ovog člana evidentiraju se u Registru, odmah po prijemu rešenja iz člana 7. stav 3. i člana 9. stav 1. ovog zakona u Agenciji za privredne registre.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje sadržinu Registra.

IV. VRSTE FAKTORINGA

Član 11.

U smislu ovog zakona faktoring može biti:

- 1) domaći;
- 2) međunarodni.

Prema obavezi preuzimanja rizika naplate potraživanja, faktoring iz stava 1. ovog člana može biti:

- 1) faktoring bez regresa;
- 2) faktoring sa regresom.

Član 12.

Domaći faktoring je faktoring čiji je predmet prodaja potraživanja nastalog prodajom robe ili pružanjem usluga između domaćih lica na unutrašnjem tržištu.

Član 13.

Međunarodni faktoring je faktoring čiji je predmet prodaja potraživanja nastalog u spoljnotrgovinskom prometu robe, odnosno usluga, u smislu zakona kojim se uređuje spoljnotrgovinsko poslovanje.

Međunarodni faktoring se obavlja:

- 1) u jednofaktorskom sistemu, kad u faktoringu učestvuje samo jedan faktor;
- 2) u dvofaktorskom sistemu, kad u faktoringu učestvuju faktor sa sedištem u Republici i faktor sa sedištem u inostranstvu.

Ako je prodaja potraživanja u spoljnotrgovinskom prometu robe, odnosno usluga uređena na drugačiji način drugim zakonom, kod obavljanja međunarodnog faktoringa primenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 14.

Faktor koji obavlja međunarodni faktoring u dvofaktorskom sistemu u obavezi je da:

1) zaključi interfaktorski ugovor, koristeći međunarodno priznati i prihvaćeni pravni i tehnički okvir koji su razvila međunarodna udruženja, naročito Factors Chain International (FCI) i International Factors Group (IFG);

2) preduzme radnje i mere poznavanja i praćenja stranke, u skladu sa propisima kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Interfaktorski ugovor, u smislu stava 1. tačka 1) ovog člana, predstavlja ugovor između faktora sa sedištem u Republici i faktora sa sedištem u inostranstvu.

Član 15.

Factoring bez regresa podrazumeva da je faktor preuzeo rizik naplate potraživanja na sebe.

Rizik naplate potraživanja, u smislu ovog zakona, obuhvata rizik nesposobnosti plaćanja od strane dužnika.

Član 16.

Factoring sa regresom podrazumeva da ustupilac odgovara faktoru za naplativost potraživanja – na dan dospelosti potraživanja.

Kad je ugovoren factoring sa regresom, faktor ima pravo da zahteva namirenje od dužnika, ustupioca ili od obojice u isto vreme, u granicama odgovornosti dužnika i ustupioca, ako nije drugačije ugovoreno.

Kad se radi o odgovornosti ustupioca iz stava 2. ovog člana, faktor je dužan da obavesti ustupioca da naplata potraživanja nije izvršena i to u roku od osam dana od dana dospelosti potraživanja.

Nakon ostvarenog regresa faktora prema ustupiocu, faktor je dužan da potraživanje vrati ustupiocu.

Član 17.

U slučaju kad se ne može sa sigurnošću utvrditi da li je ugovoren factoring sa regresom ili factoring bez regresa, smatraće se da je ugovoren factoring sa regresom.

V. OBRNUTI FAKTORING

Član 18.

Obrnuti factoring je posebna vrsta faktoringa koji se ugovara između faktora i dužnika iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu, na osnovu koga faktor, preuzimanjem faktura od dužnika, preuzima njegovu obavezu plaćanja prema poveriocima, a ima pravo naplate od dužnika u roku iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu.

Dužnik je u obavezi da obezbedi saglasnost poverioca.

Na obrnuti factoring shodno se primenjuju odredbe ovog zakona kojima je uređen factoring.

Korisnici sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine ili budžeta jedinica lokalne samouprave, kao i korisnici sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje ne mogu biti učesnici u obrnutom faktoringu.

VI. UGOVOR O FAKTORINGU

Član 19.

Factoring se može obavljati samo na osnovu ugovora zaključenog u pisanoj ili elektronskoj formi.

Ugovor, čiji predmet nije definisan u skladu sa ovim zakonom, ne smatra se ugovorom o faktoringu u smislu ovog zakona.

Ugovor o faktoringu se ne smatra ugovorom o kreditu ili zajmu, u smislu propisa Republike Srbije i poslovnih običaja.

Član 20.

Ugovor o faktoringu naročito sadrži:

- 1) podatke o ugovornim stranama;
- 2) podatak o vrsti faktoringa;
- 3) osnov i podatke o potraživanju koje je predmet ugovora;
- 4) iznos, način obračuna i isplate otkupljenog potraživanja ustupiocu;
- 5) iznos, način obračuna i isplate naknade faktoru;
- 6) pravo faktora na kamatu i druge troškove, koji mogu prosteći iz realizacije ugovora;
- 7) datum zaključivanja ugovora;
- 8) potpise zakonskih zastupnika svake ugovorne strane, drugog lica ovlašćenog za potpisivanje ugovora ili punomoćnika ovih lica.

Član 21.

Ugovor o faktoringu prestaje da važi istekom roka na koji je zaključen, a ako nije zaključen na određeni rok, ne može prestati pre nego što sva prodata potraživanja ne budu naplaćena ili regresirana od strane ustupioca.

Član 22.

Ugovori o faktoringu jednog ustupioca zaključeni sa različitim faktorima, a koji imaju za predmet prodaju istog potraživanja, zabranjeni su i svaki takav naknadno zaključen ugovor ništav je.

Odredbe ugovora o faktoringu i opštih uslova poslovanja ustupioca ili faktora koje predviđaju drugačije pravilo u odnosu na pravilo iz stava 1. ovog člana, ništave su.

VII. PRODAJA POTRAŽIVANJA

Član 23.

Prodaju svakog potraživanja određenog ugovorom o faktoringu ustupilac vrši uz istovremenu predaju faktoru:

- 1) ugovora (original ili kopija overena od strane nadležnog organa) i/ili fakture i drugih dokumenata kojima se dokazuje osnov i vrši identifikacija potraživanja;
- 2) obaveštenja dužniku da je potraživanje prodato faktoru.

O predaji dokumentacije iz stava 1. ovog člana ustupilac i faktor sačinjavaju poseban dokument.

Datumom prodaje potraživanja smatra se datum kad je ustupilac predao faktoru dokumentaciju iz stava 1. ovog člana, naveden u dokumentu o predaji dokumentacije.

Član 24.

Ustupilac je u obavezi da dostavi dužniku obaveštenje o prodaji potraživanja u pisanoj ili elektronskoj formi.

Član 25.

Obaveštenje o prodaji potraživanja može biti učinjeno za sva potraživanja koja su predmet ugovora o faktoringu, bez obzira da li ona postoje u vreme zaključenja ugovora ili ne.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana mora da sadrži informacije o ugovoru o faktoringu, podatke o faktoru kojem je dužnik u obavezi da plati i instrukcije za plaćanje.

Ako se obaveštenje iz stava 1. ovog člana odnosi na jedno ili više postojećih potraživanja, obaveštenje, pored podataka iz stava 2. ovog člana, mora da sadrži broj fakture, iznos potraživanja i valutu plaćanja.

Član 26.

Nakon prijema obaveštenja iz člana 24. ovog zakona, dužnik je u obavezi da potraživanje isplati faktoru.

Isplatom potraživanja ustupiocu dužnik se ne oslobađa obaveze prema faktoru ako je pre isplate obavešten o prodaji potraživanja, a ustupilac mora bez odlaganja takvu isplatu preneti faktoru.

VIII. NAPLATA POTRAŽIVANJA

Član 27.

Naplata dospelih potraživanja faktor vrši u svoje ime i za svoj račun.

IX. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI U POSTUPKU REALIZACIJE FAKTORINGA

Član 28.

Faktor ima obavezu da vodi urednu i ažurnu evidenciju otkupljenih potraživanja, koju je dužan pokazati nadležnim organima u postupku nadzora nad obavljanjem poslova faktoringa.

Faktor ima obavezu da savesno upravlja otkupljenim potraživanjima, sa pažnjom dobrog privrednika.

Član 29.

Ustupilac je odgovoran faktoru za osnovanost i vrednost potraživanja koja su predmet ugovora o faktoringu.

Ustupilac garantuje faktoru da su prodana potraživanja oslobođena zaloge, prigovora, tereta i ostalih prava trećih lica, odnosno da su po svim osnovama nesporna, osim ako nije drugačije ugovoreno.

U slučaju kad su prodana potraživanja opterećena zalogom, odnosno na bilo koji način osporena od strane dužnika ili trećeg lica, a ugovorom o faktoringu nije isključena garancija ustupioca iz stava 2. ovog člana, faktor ima pravo regresa od ustupioca i u slučaju kad je ugovoren faktoring bez regresa.

Član 30.

U slučaju kad je prodaja potraživanja zabranjena ugovorom između ustupioca i dužnika ili dužnikovim opštim uslovima poslovanja, ovakva zabrana nema pravnog dejstva na prodaju potraživanja faktoru, koja je izvršena na osnovu ugovora o faktoringu i u skladu sa ovim zakonom, osim ako drugačije nije uređeno međunarodnim ugovorom.

Član 31.

U slučaju da ugovorom o faktoringu nije drugačije definisano, smatra se da je dalja prodaja i prenos potraživanja sa faktoring društva na drugo faktoring društvo dozvoljena, a u skladu sa ostalim odredbama ovog zakona.

Član 32.

Dokumentacija iz člana 23. stav 1. ovog zakona predstavlja verodostojnu ispravu u postupku izvršenja.

Uz dokumentaciju iz prethodnog stava dostavlja se i dokaz o osnovu prenosa potraživanja.

X. NADZOR NAD OBAVLJANJEM POSLOVA FAKTORINGA

Član 33.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod faktoring društava vrši Ministarstvo, odnosno drugi nadležni organ, u skladu sa posebnim propisima kojima su utvrđene njihove nadležnosti.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod banaka vrši Narodna banka Srbije, u skladu sa propisima o bankama.

XI. KAZNENE ODREDBE

Član 34.

Novčanom kaznom od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj banka i privredno društvo ako:

- 1) obavlja poslove faktoringa suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 5);
- 2) prijavu za upis u registar privrednih subjekata ne podnese u roku propisanim ovim zakonom (član 7. stav 7);
- 3) obavlja poslove faktoringa u međunarodnom dvofaktorskom sistemu suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 14. stav 1);
- 4) obavlja poslove faktoringa bez zaključenog ugovora (član 19. stav 1);
- 5) zaključi više ugovora o faktoringu koji imaju za predmet prodaju istog, celog potraživanja sa više od jednim faktorom (član 22. stav 1);
- 6) ne vodi urednu i ažurnu evidenciju ili istu ne pokaže u postupku nadzora nad obavljanjem poslova faktoringa (član 28. stav 1).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u banci i privrednom društvu novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara.

Član 35.

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

- 1) obavlja poslove faktoringa bez zaključenog ugovora (član 19. stav 1);
- 2) zaključi više ugovora o faktoringu koji imaju za predmet prodaju istog, celog potraživanja sa više od jednim faktoring društvom (član 22. stav 1).

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 36.

Privredna društva koja obavljaju poslove faktoringa, osnovana pre stupanja na snagu ovog zakona, dužna su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona podnošenjem zahteva iz člana 7. stav 1. ovog zakona Ministarstvu u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Privredna društva koja obavljaju poslove faktoringa, osnovana pre stupanja na snagu ovog zakona, nemaju obavezu dostavljanja izjave iz člana 7. stav 2. tačka 5) ovog zakona, već dostavljaju dokaz o ispunjenosti uslova iz člana 6. stav 2. ovog zakona.

Odredbe čl. 5. – 10. ovog zakona ne primenjuju se na privredno društvo koje je Republika osnovala posebnim zakonom radi finansiranja izvoza, a koje poslovanje obavlja u skladu sa tim posebnim zakonom.

Odredbe ovog zakona ne primenjuju se na ugovore o faktoringu zaključene pre dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 37.

Propis iz člana 7. stav 9. ovog zakona doneće se najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, a propis iz člana 10. stav 5. ovog zakona doneće se najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 38.

Registar faktoringa ustanoviće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 39.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim odredbe člana 2. stav 2. ovog zakona, koja stupa na snagu 1. maja 2014. godine.